

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

XIV. An in verbo velut in speculo res necessario, & essentialiter debeat
intelligi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

aggregato luminis gloriæ & obiecti, ita de facto in illo consisteret.

165 Nec refert quod ita constituta argueret maiorem perfectionem, tum in seipsa, tum in lumine gloriæ: in se, quia in ratione visionis includeret intrinsecè Deum: in lumine gloriæ, quia lumen hoc immediatè, & per seipsum saltem inadæquatè bearet formaliter: non inquam hoc refert: quia non omnis maior perfectio essentialis possibilis concedenda est visioni beatificæ: sicut nec omnis intensiva possibilis ei conceditur, ut omnibus est in confesso. Nec momenti etiam est quod obicitur, multiplicari à nobis entitates sine necessitate: quod enim necessarium sit adstruere visionem entitatiuè, & essentialiter mediam inter lumen gloriæ, & eius obiectum, satis superque probant rationes à nobis supra adductas inter probandam primam assertionem nostram iam citatam.

166 Ad alteram probationem negati antecedentis ex B. Thoma adductam dicendum est, essentialiam diuinam facere se videre; & quidem id facere immediatè, & per seipsam; at in genere causæ efficientis, non vero verò in genere causæ formalis, & intrinsecæ: hinc autem solum colligi, quod ipsa gerat immediatè munus speciei impressæ, nec media vlla alia à se distincta efficiat visionem, non verò quod eius sit constitutum formale immediatum, & intrinsecum in consortio luminis tanquam alterius veluti partis: de hoc enim ne verbum Angelicus præceptor eo loci. Fateor tamen quam sexto argumento supra viam aperui ad defendendum Deum de facto videri sine verbo non esse omnino improbabilem, sed potius esse multò expeditiorem iis, quæ hæcenus à Thomistis sunt excogitatæ: at ne ei viæ quamuis minus intricatæ insitendum puto, sed potius planam communemque nostrorum Beatis verbum concedentium sententiam tuendam existimo.

C A P V T XIV.

An in Verbo veluti in speculo res necessario, & essentialiter debeat intelligi.

167 **N**ON debere; nec aliud esse verbi munus, quam ut sit ratio non obiectiua, sed formalis cognoscendi obiectum, illudque potentia intentionaliter assimilandi, haud aliter ac vnio physica materiam vnit formæ tanquam ratio formalis vniendi magis quam ut terminus vnionis à se distinctæ, tuentur Suarez, Molina, Vasquez, Valentia, Hurtadus, & reliqui nostræ scholæ Auctores: quorum sententiam ut magis veram, magisque probabilem ipse amplector. Primò, quia verbum nostrum est formalissimè intellectio, ut supra non solum ratione, verumetiam auctoritate Augustini, Anselmi, Damasceni, ac Thomæ fusè ostendi, cum meam de natura intellectiois sententiam explicarem: verbum autem non terminatur ad seipsum, sed immediatè ad obiectum, nec sui, sed obiecti similitudo est, ut vel aduersarij fateantur: intellectio igitur ad obiectum immediatè, & non prius ad verbum terminatur. Quod si de intellectioe actiua, non tam in verbo quam in eius productione sita, sermo sit, eiusmodi intellectio id intelligit, cuius imaginem exprimit, ac producit, cum ea ratione intelligere rem nihil aliud sit quam eius exprimere, & producere imaginem: atqui intellectio illa actiua siue actio intellectiua per se loquendo non producit in intellectu imaginem ipsius imaginis, sed imaginem solius obiecti, hominis, verbi gratia, si hic

illi proponatur: hominem ergo, non eius imaginem, verbumve intelligit.

168 Præterea intellectus est facultas longissimis interuallis perfectior visu, & quouis alio sensu exteriori: at sensus exteriores de plerorumque aduersariorum sententia ad obiecta sua cognoscenda similitudine aliqua expressa prius, aut si minus, concomitanter cognita non egent: à fortiori ergo intellectus simili similitudine, siue verbo ad cognoscenda sua obiecta minimè indigebit. Et quidem non conspicio cur sensus exteriores immediatè obiecta sua attingant, intellectus vero iis subtilior ad sua etiam obiecta non possit immediatè, & absque interstitio verbi prius cogniti penetrare.

169 Vtèrius voluntas amat rem quamcunque immediatè, & non in aliquo obiecto prius amato, eiusque affectum terminante, id, quod ipsi Thomistæ non diffidentur; ac nulli non esse debet in confesso: quis enim, ut Deum amet, creaturam sibi prius amandam necessariò proponat, quasi Deum amare non posset, nisi in obiecto creato eum amaret, cum potius, ut Deum amare possimus, nihil vtilius sit, quam ut amorem nostrum à creaturis auertamus? Quemadmodum ergo voluntas immediatè amat obiectum extra se positum, & non in aliquo termino sibi intrinsecò, ac prius amato: ita similiter absque immanenti aliqua similitudine à nobis cognita, res extra collocatas intellectu percipere poterimus.

170 Post hæc: sicuti verbum de aduersariorum sententia immediatè, & non in aliquo medio ad rem verbo manifestam fertur, cur etiam cognitio, siue sit verbum, siue non, ad rem cognitam immediatè non feratur, eamve immediatè cognitam non denominet? Tandem: quoties duo obiecta non æquè primo, sed potius alterum in altero cognoscimus, id facile animaduertimus, atque experimur: quis alium in speculo intuens intuitionis suæ inscius esse, aut num immediatè, an verò mediatè, & in speculo eum videat, ambigere possit: at cum Petrum, v.g. absentem cognosco, eum in verbo, tanquam in speculo obiectiuo, & similitudine prius cognita à me cognosci non experior: quin potius aut nihil, aut certè eum immediatè mihi innoscere experientia mihi constat: constantissimè ergo tuendum est, res etiam absentes in verbo prius cognito minime à nobis cognosci.

171 Ast oppositum communiter tuentur Thomistæ cum Caietano, Capreolo, & Ferrariensi. Adducunt pro se primò Beatum Thomam quæst. 4. de veritate art. 1. ibi: unde verbum interius est ipsum interius intellectum: & art. 2. ibi: *Verbum intellectus nostri secundum cuius similitudinem loqui possumus de Verbo in diuinis est id, ad quod operatio nostri intellectus terminatur, quod est ipsum intellectum, quod dicitur conceptio intellectus.* Eodem modo loquitur quæst. 9. de potentia art. 5. & cap. 1. super Ioannem, & lib. 4. contra gentes cap. 11, & in primum distincti. 27. art. 2. & 1. p. quæst. 34. art. 3. cuius verba his in locis ferè omnia supra laudauimus, cum nostram de natura intellectiois traderemus sententiam. Alia etiam eius testimonia assert Capreolus in 1. dist. 27. quæst. 2. ad initium.

172 Verum B. Thomas nil tale de verbo tradit, quale eius asseclæ comminiscuntur: etenim, cum docet intellectioem nostram ad Verbum terminari, non vult eam cognoscere verbum, sed illud duntaxat producere, eoque medio cognoscere solum obiectum: cum autem locis allegatis inquit, verbum esse intellectioem intellectam, nequitiam vult verbum ipsum intelligi ut quod, siue esse obiectum cognitum, sed

sed potius esse intellectum, seu cognitum ut quo, hoc est rationem formalem cognoscendi: ad eum modum quo album pro albedine in recto sumpta, & pariterem de obliquo connotante interdum usurpatur: ut colligere est ex hac propositione, *album immediate disgregat visum*.

173 Quod vero hæc sit B. Thomæ mens satis constat ex eius libro quarto contra gentes cap. 11. ubi postquam præmisit, ac latè proposuerat, verbum esse intentionem intellectam, mox subiungit hæc verba: *Aliud est intelligere rem & aliud est intelligere ipsam intentionem intellectam, quod intellectus facit, dum super suum opus reflectitur: unde & alia scientia sunt de rebus, & alia de intentionibus intellectis*. Ex quibus constat, verbum iuxta B. Thomam nunquam ut quod, & propriè cognosci, nisi cum est cognitio non directæ, sed reflectæ. Addiderim fortassis esse aliquando sermonem Angelico Præceptor, non de verbo interiori, sed de verbo partim interiori, partimque exteriori, siue, quod perinde, de obiecto cognito, dum verbum docet intelligi.

174 Adducunt Thomistæ pro se secundo Aristotelem lib. 2. de anim. text. 60. ibi: *Differentia tamen est, nam ea, quæ actu sensum efficiunt, extra sunt: ipsum inquam visibile, & audibile, & sensibilem cetera: cuius causa hæc est: actu namque sensus singularium est: scientia verò universalium est: hæc autem in ipsa anima quodammodo sunt: quapropter intelligere quidem cum quisquam voluerit in ipso est situm: sentire autem non collocatur in ipso: necesse est enim sensibile ipsum adesse*. Ex quibus hoc confici potest argumentum: obiectum sensus cuiusvis externi est extra illud: obiectum verò intellectus est intra eum: quorum alterum, alterumque affirmat Aristoteles loco adducto: at id non alia de causa nisi quia sensus obiectum externum in ipsa talis obiecti entitate immediate cognoscit: intellectus verò obiectum externum in verbo sibi intrinseco, ac similitudine quadam immanenti percipit.

175 Respondeo, Aristotelem eò loci tantum velle, animam habere intra se phantasmata, & species intelligibiles, mediis quibus possit obiecta, quamvis absentia sint, cognoscere, quoties ei placuerit: quare obiecta intellectus esse quodammodo intra animam: ceterum obiecta sensuum externorum, ne hac quidem ratione intra animam esse; cum species, & representationes aliqua eorum, quatenus à sensu interno, & intellectu distinguuntur, intra animam non supersint: quo fit ut sensus externi nihil ex natura rei percipere queant cum obiecta exteriora coram non adsunt. Hæc tantum docet Philosophus, non verò quod verbi obiectiue cogniti vlla sit necessitas ad intelligendum, magis quam ad sentiendum.

176 Opponunt tertio Augustinum lib. 15. de Trinit. cap. 15. ibi: *Cum verbum nostrum cogitatione nostra dicatur. Et paulo infra: Et verum Verbum nostrum inritum nisi nostra cogitatione non dicitur*. Necnon Anselmum in Monolog. cap. 3. ibi: *Cum enim cogito notum hominem mihi absentem, formatur acies cogitationis meæ in talem imaginem eius, qualem illam per visum oculorum in memoriam attraxi: quæ imago in cogitatione verbum est*. Respondeo, Augustinum id tantum velle, intellectionem nostram actiuam terminari ad verbum: non tamen illud intelligendo, aut cognoscendo, sed duntaxat illud producendo exprimendove. Quod autem attinet ad Anselmum, ita explicandus est, quemadmodum explicui suprâ secundo loco B. Thomam.

177 Arguunt quinto aduersarij. Verbum internum re-

præsentat rem intellectui: repræsentare autem non potest nisi ipsum cognoscatur: ergo ita debet cognosci. Id suadet quia verbum externum non potest aliquid alicui repræsentare, quin ipsum auditu percipiatur, cognoscaturque: similiter ergo, &c. Respondeo, voces repræsentare ac significare rem velut signum instrumentale, cuius definitio est esse, id quod prius cognitum ducit in cognitionem alterius: quid mirum ergo, si prius auditu & percipi debeant, ut in notitiam rerum adducant? at verbum mentis non significat, nec repræsentat veluti signum instrumentale, sed tanquam signum formale; siue ratio formalis cognoscendi: unde sicut ratio formalis dealbando, nempe albedo, propriè alba esse non debet, ita pariter ratio formalis cognoscendi nimirum verbum internum cognosci per se loquendo non postulat.

Arguunt sexto, & ultimò. Intellectio est actio 178 productiua verbi: at ad verbum terminatur actio productiua verbi: ergo & intellectio utriusque actiua ad verbum terminatur: at nulla forma extrinsecè terminari potest ad aliud, cui effectum suum formalem non tribuat: intellectio igitur terminata ad verbum, ei effectum suum formalem, videlicet denominationem intellecti, & cogniti impertiet. Respondeo, intelligere actiue rem aliquam est imaginem rei in intellectu exprimere, ac producere: unde ea ratione intelligere rem est ad illam mediâtè tantum terminari: nec alia terminatio præter hanc mediâtam erit utilis, ut intellectionis actiue denominatio, effectusque formalis tribuatur obiecto: cum igitur intellectio actiua non mediâtè tantum, sed immediate ad verbum terminetur, sanè illud productum, non verò intellectum denominabit.

TRACTATVS IV.

De triplici actu, siue operatione intellectus.

CAPVT I.

Quo pacto simplex apprehensio, siue prima operatio intellectus à secunda, & iudicatiua differat ex obiecto, & modo repræsentandi?

1 V O D attinet ad differentiam prioris eorum actuum à posteriori desumptam ex obiecto illud exploratum est, omnem notionem simplicem, verbi gratia, hominem, albedinem, Angelum, Deum, & his similia, primæ intellectus operationi, eiusque termino ac simplici conceptui oblici. An vero notio etiam complexa, siue identitas vnus cum alio, v.g. hominem esse animal, possit esse obiectum illius, id est satis inter auctores controuersum. Negant Gregor. in prol. sentent. quæst. 1. art. 3. Vasquez 1. parte, disp. 75. cap. 4. num. 21. & 1. part. disp. 223. cap. 3. num. 17. & 1. 2. disp. 62. cap. 3. & disput. 79. capite 3. Suarez tom. 1. metaphys. disputatione 8. sectione 4. num. 8. etiam paulo superius contrarium quoque probet, imo velut magis probabile clarius exprimat. Non pauci etiam Thomistæ eidem opinioni subscribunt.

Cuius primum argumentum est: complexio, & identitas vnus rei cum alia, siue vnâ esse aliam, est obiectum